

گزیده‌ی شاهنامه‌ی فردوسی

به نظم و نثر

به اهتمام و نگارش
حسن گل محمدی (فریاد)

گل محمدی، حسن، ۱۳۲۹-

شاهنامه. برگزیده

گزیده‌ی شاهنامه‌ی فردوسی: به نظم و نثر/ به اهتمام و نگارش
حسن گل محمدی (فریاد)؛ ویراستار مریم معصومی.

تهران: یساولی، ۱۳۹۸. ۱۸۴ ص.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا. ۵-۱۰۰-۳۰۶-۹۶۴-۹۷۸
۱. کتابنامه.

Persian poetry--10th century-- قرن ۴ ق. ب.

۸۱/۲۱

PIR۴۴۹۱

۶۱۰۸۷۱۱

کتابخانه ملی ایران

گزیده شاهنامه فردوسی (نظم و نثر)

اهتمام و نگارش: حسن گل محمدی

طرح‌های گرافیکی: مریم معصومی

ویراستار: مریم معصومی

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: واحد گرافیک انتشارات (مریم معصومی)

لیتوگرافی: نقش آفرین

چاپ اول: ۱۳۹۹، نقش رنگ پنجم

تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

انتشارات یساولی

تهران: خیابان انقلاب، بازارچه کتاب، طبقه زیرین تلفن: ۶۶۴۶۱۰۰۳ - ۶۶۴۹۴۶۶۳

تهران: خیابان کریم خان، پلاک ۷۸ تلفن: ۸۸۳۰۰۴۱۵ نمابر: ۸۸۸۳۲۰۳۸

شابک: ۵-۱۰۰-۳۰۶-۹۶۴-۹۷۸

www.yassavoli.com

info@yassavoli.com

حق چاپ محفوظ

گزیده شاهنامه فردوسی
۵۰۰۰ تومان

انتشارات یساولی

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۹	سرآغاز سخن
۲۰	گفتار اندر ستایش خرد
۲۰	گفتار اندر آفرینش عالم و آدم
۲۲	گفتار اندر سبب فراهم آوردن شاهنامه
۲۳	آغاز داستان
۲۳	کیومرث، اولین فرمانروا
۲۳	فرمانروایی هوشنگ
۲۴	بنیاد نهادن جشن سده
۲۴	فرمانروایی تهمورث دیوبند
۲۵	فرمانروایی جمشید
۲۵	پیدایش روز
۲۷	داستان ضحاک
۲۷	برآمدن مار سنانه در صفاک
۲۹	فرمانروایی ضحاک
۳۰	خواب دیدن ضحاک
۳۲	قیام کاوهی آهنگر
۳۵	فرمانروایی فریدون
۳۶	فرمانروایی منوچهر
۳۶	به دنیا آمدن زال داستان
۳۸	عاشق شدن زال به رودابه
۴۰	به دنیا آمدن رستم
۴۰	چاره کردن سیمرغ در کار رودابه
۴۲	کشته شدن پیل سپید به دست رستم
۴۳	فرمانروایی نوذر
۴۴	فرمانروایی زو تهماسب
۴۵	فرمانروایی گرشاسب
۴۶	گرفتن رستم رخس را
۴۸	فرمانروایی کی قباد
۴۹	اولین جنگ رستم با افراسیاب
۵۲	فرمانروایی کی کاووس
۵۲	داستان هفت خان رستم
۵۲	خان اول: جنگ رخس با شیر
۵۳	خان دوم: یافتن چشمه ی آب
۵۶	خان سوم: جنگ رستم با اژدها
۵۶	خان چهارم: کشته شدن زن جادوگر به دست رستم
۵۷	خان پنجم: گرفتار شدن اولاد به دست رستم
۵۹	خان ششم: جنگ رستم و ارزنگ دیو
۵۹	خان هفتم: کشته شدن دیو سپید به دست رستم

۶۱	جنگ کاووس با شاه مازندران
۶۲	جنگ کاووس با شاه هاماوران
۶۲	جنگ رستم با شاهان هاماوران و مصر و بربر
۶۳	جنگ دیگر افراسیاب با ایران
۶۳	رفتن کی کاووس به آسمان به اغوای ابلیس
۶۵	باز آوردن رستم کی کاووس را
۶۶	داستان جنگ هفت پهلوان
۶۸	داستان رستم و سهراب
۶۸	رفتن رستم به شهر سمنگان
۶۹	آمدن تهمینه، دختر شاه سمنگان به نزد رستم
۷۱	صلت رستم با تهمینه
۷۱	زادۀ سهراب
۷۲	آخر کشیدن سهراب به ایران
۷۳	جنگ سهراب با گردآفرید
۷۶	جنگ رستم با سهراب
۷۸	زمین بن سهراب رستم را
۷۹	کشته شدن سهراب به دست رستم
۸۲	نوشدارو خواندن رستم از کی کاووس
۸۴	داستان سیاوش
۸۶	کشته شدن سیاوش به دست افراسیاب
۸۸	آمدن رستم به نزد کی کاووس
۸۹	جنگ رستم با افراسیاب به خر خواهر سیاوش
۸۹	جنگ سرخه با فرامرز
۹۰	لشکر کشیدن افراسیاب به خون خواهی پسر
۹۲	آوردن گیو کی خسرو را به ایران
۹۴	فرمانروایی کی خسرو
۹۵	جنگ رستم با اشکیوس
۹۸	گرفتار شدن خاقان چین به دست رستم
۱۰۰	جنگ رستم با پولادوند دیو
۱۰۰	جنگ رستم با اکوان دیو
۱۰۲	داستان بیژن و منیژه
۱۰۵	داستان دوازده رخ
۱۰۶	جنگ فریبرز با گلباد و کشته شدن گلباد
۱۰۶	رزم گیو با گروی زره و اسیر شدن گروی
۱۰۶	رزم گرازه با سیامک و کشته شدن سیامک
۱۰۶	رزم فروهل با زنگله و کشته شدن زنگله
۱۰۷	رزم رهام با بارمان و کشته شدن بارمان
۱۰۷	رزم بیژن با رویین و کشته شدن رویین
۱۰۷	رزم هژیر با سپهرم و کشته شدن سپهرم
۱۰۷	رزم گرگین با اندریمان و کشته شدن اندریمان
۱۰۷	رزم برته با کهرم و کشته شدن کهرم

- ۱۰۸ رزم زنگه‌ی شاوران با آخواست و کشته شدن آخواست
 ۱۰۸ رزم گودرز با پیران و کشته شدن پیران
 ۱۰۹ جنگ بزرگ کی‌خسرو با افراسیاب
 ۱۱۰ گرفتار شدن افراسیاب به دست هوم از نژاد فریدون
 ۱۱۲ مردن کی‌کاووس و بر تخت نشستن کی‌خسرو
 ۱۱۲ گم شدن کی‌خسرو در برف
 ۱۱۳ فرمانروایی لهراسب
 ۱۱۴ داستان کتابون، دختر قیصر
 ۱۱۷ نامه‌ی قیصر به الیاس و بازخواستن از او
 ۱۱۷ آخواستن قیصر از لهراسب
 ۱۱۸ بردن آذر پیغام لهراسب را به قیصر
 ۱۲۰ آذر گفتار دقیقی
 ۱۲۱ جنگ گشتاسب با ارجاسب
 ۱۲۲ آذر جنگ کی‌اسفندیار
 ۱۲۳ فرستادن گشتاسب، اسفندیار را به گرد جهان برای تبلیغ دین زرتشت
 ۱۲۴ در بند افکنده اسفندیار
 ۱۲۴ کشته شدن کی‌اسفندیار در جنگ با ارجاسب
 ۱۲۶ رزم اسفندیار با ارجاسب
 ۱۲۶ داستان هفت خان اسفندیار
 ۱۲۷ خان اول: کشتن اسفندیار دو گور را
 ۱۲۷ خان دوم: کشتن اسفندیار شیران را
 ۱۲۷ خان سوم: کشتن اسفندیار اژدها را
 ۱۲۸ خان چهارم: کشتن اسفندیار زن جادو را
 ۱۲۸ خان پنجم: کشتن اسفندیار سیمرغ را
 ۱۲۹ خان ششم: گذشتن اسفندیار از برف
 ۱۳۰ خان هفتم: گذشتن اسفندیار از رود و کشتن گرگسار
 ۱۳۱ رفتن اسفندیار به رویین‌دژ با جامه‌ی بازرگانان
 ۱۳۲ کشته شدن ارجاسب به دست اسفندیار
 ۱۳۲ کشتن اسفندیار کهرم را
 ۱۳۳ داستان رستم و اسفندیار
 ۱۳۴ پاسخ رستم به اسفندیار و ستایش کردن رستم نژاد خود را
 ۱۳۵ خودستایی اسفندیار نزد رستم
 ۱۳۵ خودستایی رستم پیش اسفندیار
 ۱۳۶ نخستین جنگ رستم با اسفندیار
 ۱۳۸ کشته شدن پسران اسفندیار به دست زواره و فرامرز
 ۱۳۹ چاره کردن سیمرغ در کار رستم
 ۱۴۰ کشته شدن اسفندیار به دست رستم
 ۱۴۳ فرمانروایی بهمن
 ۱۴۳ کشته شدن رستم به دست شفاد
 ۱۴۵ در سوگ رستم
 ۱۴۶ فرمانروایی همای

۱۴۶	فرمانروایی داراب
۱۴۷	فرمانروایی دارا
۱۴۸	فرمانروایی اسکندر
۱۵۲	فرمانروایی اشکانیان
۱۵۳	فرمانروایی ساسانیان
۱۵۴	کارنامه‌ی اردشیر بابکان
۱۵۵	فرمانروایی شاپور
۱۵۶	فرمانروایی اورمزد
۱۵۶	فرمانروایی بهرام اورمزد
۱۵۶	فرمانروایی بهرام بهرام
۱۵۶	فرمانروایی بهرام بهرامیان
۱۵۶	فرمانروایی نرسی بهرام
۱۵۶	فرمانروایی اورمزد نرسی
۱۵۶	فرمانروایی شاه اورمزد ملقب به ذوالاکتاف
۱۵۷	فرمانروایی اردشیر نیکرکار
۱۵۸	فرمانروایی شاپور سوم
۱۵۸	فرمانروایی بهرام چشم
۱۵۸	فرمانروایی یزدگرد (یزدگرد)
۱۵۸	فرمانروایی بهرام گور
۱۶۰	فرمانروایی یزدگرد، پسر بهرام گور
۱۶۰	فرمانروایی هرمز، پسر یزدگرد
۱۶۰	فرمانروایی پیروز، پسر یزدگرد
۱۶۱	فرمانروایی بلاش، پسر پیروز
۱۶۱	فرمانروایی قباد، پسر پیروز
۱۶۲	فرمانروایی کسری انوشیروان
۱۶۳	بزم آراستن نوشیروان با یوزرجمهر و دانایان و مداحان
۱۶۶	فرمانروایی هرمزد
۱۶۶	فرمانروایی خسرو پرویز
۱۶۸	فرمانروایی شیرویه
۱۶۸	فرمانروایی اردشیر شیروی و گراز
۱۶۸	فرمانروایی پوران دخت
۱۶۹	فرمانروایی ازرم دخت
۱۶۹	فرمانروایی فرخ زاد
۱۶۹	فرمانروایی یزدگرد سوم
۱۷۳	تاریخ انجام شاهنامه
۱۷۶	نام‌ها

پیشگفتار

اکنون که گزیده‌ی شاهنامه‌ی فردوسی (به نظم و نثر) با همت انتشارات یساولی به چاپ جدید آمده می‌شود، شایسته است به نوشتاری هرچند کوتاه درباره‌ی تفکر و اندیشه‌های ارزشمند فردوسی پردازم تا بخشی از دین خود را به کار سترگ این رادمرد ایرانی ادا کرده باشم.

شناخت ابعاد سبک تفکر و اندیشه‌های فردوسی در شاهنامه تا کنون غریب مانده و هنوز نتوانسته‌ایم آن‌طور که شایسته‌ی این حکیم فرزانه است، از اندیشه‌ها و افکار بلند او اطلاع پیدا کنیم در حالی که فردوسی متفکری بزرگ و شاهنامه‌ی او در حقیقت «گنجینه‌ی حکمت» است. این گفته بدین‌گونه الهام‌های شایسته‌ی مقام و منزلت اوست. سرتاسر شاهنامه مشحون از تفکر و اندیشه‌های دیو است که اقوام ایرانی می‌توانند با داشتن آن در جهان به خود بیالند و به آن افتخار کنند. در حقیقت، شاهنامه‌ی فردوسی بزرگ‌ترین پرخاش مکتوب عصر خود علیه بی‌عدالتی و مبارز با بی‌بسی و بی‌استی است.

برای نمونه، نگرش تحلیلی بر داستان رستم و اسفندیار ما را به سه تفکر و اندیشه سوق می‌دهد:

۱. تفکر رستمی ۲. تفکر اسفندیاری ۳. تفکر گشاسپی

رستم نماینده‌ی نام‌آوری است که اسم او با پهلوان و میهن پرست همراه است. برای او این جایگاه ارزش زیستن را ایجاد می‌کند. این تفکر پایه و اساس بودا است. اگر کسی این پایه و اساس را تهدید کند، با او درمی‌افتد. فرق نمی‌کند حمله‌کننده از چه مقام و منصب برخوردار باشد و از طرف چه کسی حمایت شود. این تفکر رستمی با همه‌ی عوامل و عناصری که خواهند ارزش‌ها را از زندگی انسان‌ها بگیرند، مبارزه می‌کند. تفکر رستمی مانند نهر خروشان در تاریخ جاری است. میلیون‌ها انسان، گمنام یا بانام، خواب، زندگی راحت، جان و مال خود را به سر تک‌رستمی از کف داده‌اند؛ یا با شمشیر یا با قلم. ابومسلم، بابک، مازیار و یعقوب لیث و همین اواخر امیرکبیر و قائم مقام از این تیره و دسته‌اند. چه خوش سروده است اخوان ثالث، شاعر متعهد زمان ما:

«سه ره پیدا است.

نوشته بر سر هر یک به سنگ اندر

حدیثی کش نمی‌خوانی بر آن دیگر

نخستین:

راه نوش و راحت و شادی

به تنگ آغشته امارو به شهر و باغ و آبادی